

Leksands kommun

Parter: Torbjörn Wiegandt ./, Leksands kommun

Målet gäller: laglighetsprövning enligt kommunallagen

Domstolen har fått in ett överklagande för prövning. Överklagandet följer med detta brev.

Svara på överklagandet

Lämna in ett skriftligt svar till domstolen och tala om ifall ni går med på eller motsätter er det som begärs i överklagandet. Om ni motsätter er – förklara varför.

Vill ni lägga fram några bevis ska ni tala om det. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka in de skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Svara i tid

Domstolen måste ha svaret **senast den 25 juli 2025**. När tiden har gått ut kan domstolen komma att avgöra målet även om ni inte har svarat.

Svar ska ges av person/organ med behörighet att svara i laglighetsmål och handling som utvisar behörigheten ska bifogas.

Ni ska även inom samma tid inkomma med anslagsbevis samt det underlag som legat till grund för beslutet.

När ni skickar in svaret

Kom ihåg att uppge målnummer 3110-25. Skicka gärna in handlingarna till domstolen digitalt, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. På www.domstol.se/skickadigitalt finns information om hur ni kan lämna in handlingar digitalt.

Har ni frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Kontakta oss gärna vid frågor – ni når oss via e-post forvaltningsrattenifalun@dom.se eller per telefon 023-383 00 00.

Carina Emilsson

Bifogade handlingar: aktbilaga 1-4

Sida 1 (av 2)

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Kullen 4

Telefon

023-383 0000, tider se
hemsida

Öppettider

måndag–fredag
08:00–12:00
13:00–16:00

Postadress

Box 45
S-791 21 Falun

E-post

forvaltningsrattenifalun@dom.se

Webbplats

www.forvaltningsrattenifalun.domstol.se

Förvaltningsrätten i Falun
Box 45
791 21 Falun

E-post
forvaltningsrattenifalun@dom.se

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I FALUN	
INKOM:	2025-07-08
MÅLNR:	3110-25
AKTBIL:	1

Begäran om laglighetsprövning av Leksands KF beslut 2025 06 16 §60 (bilaga 1) punkt 1 och 2 samt **verkställandet** av beslut av Leksands KF 2022 06 27 §57

De frågor jag begär att domstolen prövar om de är lagliga är:

-Kan Leksands kommun verkställa beslut i KF 2022 06 27 §57 den 1 juni 2025 enligt argumentation och frågeställning enligt nedan?

- Kan Leksands Kommuns beslut i KF 2025 06 16 §60 punkt 1 (Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar) anses uppfylla alla lagliga krav för att kunna antas, med argumentation och detaljfrågor enligt nedan?

- Kan Leksands Kommuns beslut i KF 2025 06 16 §60 punkt 2 (Regler för stöd till upprustning av enskilda vägar) anses uppfylla alla lagliga krav för att kunna antas, med argumentation och detaljfrågor enligt nedan?

(Detaljfrågor anges nedan i fet stil)

Bakgrund

Leksands Kommun har hittills ansvarat för skötseln, och därmed i praktiken övertagit väghållaransvaret, för de flesta enskilda vägarna (ej skogsbilvägar od) inom kommunen med stöd av Kommunfullmäktiges beslut 1972 12 29 §107.

Genom kommunfullmäktiges beslut 20220627 §57 så skall det beslutet upphöra fr o m 2025 06 01.

Innan kommunfullmäktiges beslut 1972 sköttes och byggdes vägarna av en blandning av föreningar, samfällighetsföreningar, andra vägföreningar, byföreningar etc. som efter det att kommunen tog över skötseln av byvägarna lades i träda, ombildades till andra typer av föreningar eller dog ut helt. Eftersom alla vägar behöver ordnad förvaltning så ansökte Leksands Kommun 2018 02 06 om en lantmäteriförrättning för att bilda gemensamhetsanläggningar för alla byvägar som dittills omfattats av kommunal skötsel och som inte sedan tidigare bildad (väg)samfällighetsförening.

Lantmäteriet har därför genomfört förrättningar i Leksand kommun och bildat nya gemensamhetsanläggningar för de enskilda vägarna som saknade sådana likaså har man genomfört omprövning av ett antal äldre beslut där det redan funnits (väg)samfällighetsföreningar.

Gemensamhetsföreningarna som därvid bildats har utformats utifrån de förhållanden som rådde vid anläggningarnas bildande och utifrån förutsättningarna, som Leksands kommun satt, att de skulle omfatta alla vägar som kommunen dittills ansvarat för skötseln av. En annan förutsättning var att kommunen skulle avsäga sig sitt ansvar för skötseln av enskilda vägar, men kvarstå med utförandet av viss löpande skötsel i begränsad omfattning.

Lantmätaren har då utifrån lag (Anläggningslag 1973:1149) åsatt relevanta andelstal utifrån hur förhållande sett ut i respektive by avseende de vägar som skall ingå i gemensamhetsanläggningen och deras respektive standard och längd, hur utnyttjandet av vägen kan väntas vara beroende på om det är en verksamhetsfastighet, en permanentbostad eller en fritidsbostad osv.

När Leksands kommunfullmäktige upphäver sitt tidigare beslut (1972 12 29 §107) så övergår ansvaret för de enskilda vägarna i respektive gemensamhetsanläggning till de Samfällighetsföreningar som bildats för och skall då förvaltas i enlighet med anläggningsbeslutet och det som framgår där och det är föreningen som avgör om föreningens förvaltning uppfyller detta. (Tveksamheter om detta prövas i särskild ordning enligt lag om förvaltning av samfälligheter 1973:1150) Leksands kommun kan alltså inte, efter det man överlätit ansvaret för de enskilda vägarna till byarna kräva förändringar av vägstandard e d. Om vägarnas standard vid förrättningen avviker från det som framgår av anläggningsbeslutet så framgår även det av beslutet.

Lantmäteriet har, med hänvisning till Leksands kommun, i anläggningsbeslut begärt att gemensamhetsanläggningarna skall förvaltas av föreningsförvaltade samfällighetsföreningar och Leksands kommun har dessutom beställt av Lantmäteriet att genomföra sammanträden för bildande av sådana föreningar. Det sistnämnda ihop med förrättningens omfattning och att Leksand kommunen begärt förrättningen vilande under en tid har sammantaget medfört att det ännu inte har hunnit bildas vägföreningar i alla byar.

Leksand kommun har också sagt att även om ansvaret för vägskötseln över/återförs till byarnas vägföreningar så skall man fortsätta med viss skötsel, av typen snöröjning, hyvling grusvägar o d. Omfattningen och regelverket kring denna skötsel är fortfarande inte klarlagt.

Så sent som den 29 april -25 höll Leksands kommuns trafikenhet ett möte med representanter för enskilda vägar med statligt driftsbidrag där man bl a skulle informerat om reglerna kring Leksands kommuns fortsatta skötsel av enskilda vägar. Det enda man då kunde berätta var att de beslutade reglerna skulle ändras – men hur de nya reglerna skulle se ut kunde man inte säga just något om eftersom de skulle beslutas på KF 2025 05 19 – vid detta möte återremitterades ärendet, alltså fortfarande inga regler som skall gälla.

Vid Leksands KF 2025 06 16 (§60) antogs ett nytt förslag till regler, dvs de som jag nu ifrågasätter nedan.

1. Begäran om laglighetsprövning av **Verkställande** av beslut Leksands KF 2022 06 27 §57

(Leksands kommun är i sin fulla rätt att återkalla tidigare kommunfullmäktiges beslut 1972 12 29 §107 om att ansvara skötseln av enskilda vägar i kommunen.)

MEN (Vilket jag alltså är det jag önskar att domstolen prövar):

- a. **Kan Leksands kommun verkställa beslutet om att avsäga sig skötseln av enskilda vägar innan det finns vägföreningar i alla byar som kan ta det ansvaret ?**
Hur stämmer det överens med likställighetsprincipen (Kommunallag (2017:725) 2 kap §3) om vissa byar får ansvar för sina vägar och Leksands kommun skall fortsätta att ansvara för skötseln i andra (eftersom det inte finns någon förening att överlämna det till.)
- b. **Kan Leksands kommun verkställa beslutet om att avsäga sig skötseln av enskilda vägar innan det är klarlagt vad det ansvaret innebär.**
Leksands kommun har lovat sköta ett visst underhåll av vägarna, men i de regelverk som tagits fram gäller att Leksands kommun skall bestämma omfattning, tidpunkt hur ofta etcetera de åtgärder som skall utföras skall ske vilket inskränker vägföreningarnas rådighet över sina vägar och medför uppenbara oklarheter om ansvarsfördelningen vid utförandet av dessa åtgärder.

c. **Kan Leksands kommun verkställa beslutet om att avsäga sig skötseln av enskilda vägar innan omfattningen av Leksands kommuns utlovade skötselåtagande skall se ut och regleras ?**

Innan detta är klarlagt kan ju vägföreningarna av praktiska skäl inte klara av de de åtaganden som det innebär. Exempelvis kan man inte upphandla snöröjning inför den stundande vintern eftersom snöröjningsentreprenörerna inte kan teckna avtal med enskilda byar – då kan man ju inte sedan åta sig skötseln av hela det kommunala skötselområdet som man ju fortfarande antar/tror/ och hoppas att kommunen kommer att bli tvungen att upphandla...

2. Begäran om laglighetsprövning av Leksands KF beslut 2025 06 16 §60 beslutspunkt 1 och 2

Kan Leksands kommun utforma regler som för att få ta del av kommunalt stöd till enskilda vägar respektive kommunalt stöd till upprustning av enskilda vägar som i vissa delar strider mot lag om förvaltning av samfälligheter 1973:1150, och i andra delar bryter mot likställighetsprincipen (Kommunallag (2017:725) 2 kap §3)?

(om domstolen kommer till samma slutsats som jag om reglerna enligt nedan)

Leksands kommun har för att möjliggöra beslutet (Leksands KF 2022 06 27 §57) att återföra ansvaret för enskilda vägar i kommunen till vägföreningar begärt att Lantmäteriet skall bilda gemensamhetsanläggningar och föreningsförvaltnade samfällighetsföreningar för de enskilda vägar där sådan organisation saknas. Denna skulle omfatta samtliga vägar som kommunen hittills ansvarat för och den förutsatte också att Leksands kommun skulle svara för viss fortsatt skötsel.

(Kursiverad text nedan avser urklippt text från kommunfullmäktiges beslutsunderlag.)

a Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar (bilaga 2)

a1 3.1 Besiktning

Kommunen kan behöva hålla syn på platsen innan beslut om kommunalt stöd beviljas, som grund för bedömning av huruvida vägen uppfyller kriterier för Ekonomiskt bidrag respektive Kommunal skötsel.

Om kriterierna inte uppfylls ska kommunen redogöra för vilka brister som finns. Om bristerna bedöms kunna avhjälpas inom rimlig tid ska väghållningsorganisationen ges rimlig tid att åtgärda dem innan Kommunen beslutar att bevilja eller avslå ansökan om Kommunalt stöd.....

....3.2 Avtal

Om kommunen beslutar att bevilja väghållningsorganisation Kommunalt stöd ska parterna ingå avtal som reglerar förutsättningarna för stödet.

Det kan i förstone förefalla vara ett rimligt krav att, innan en ny väg tas in att ingå i vägnätet för kommunal skötsel det utförs en syn för att säkerställa att de har den standard som krävs för att kunna skötas på ett normalt vis. MEN för den nu aktuella situationen i Leksands kommun blir det ett problem av flera skäl vilket jag begär att domstolen skall pröva.

Om förutsättningen för att beviljas kommunalt stöd är att ett avtal tecknas så måste väl avtalsvillkoren vara sådana att alla parter har laglig möjlighet att uppfylla villkoren, annars är det

väl att betrakta som oskäligen avtalsvillkor vilket jag också begär att domstolen nu skall pröva. Frågeställningarna nedan under denna punkt är desamma som för :...*Vägen skall ha viss standard:.....* och 5. *Kommunal skötsel.....* nedan och Domstolens svar omfattar (antar jag) alla dessa punkter.

Leksands kommun har sedan 1972 ansvarat för skötseln och underhåll av byarnas enskilda vägar, men den budgeten har under mycket lång tid varit kraftigt underfinansierad och därför föreligger idag en jättestor underhållsskuld för enskilda vägar. I avsaknad av rättvist fördelningssystem för de pengar som trots allt funnits så har den praxis som funnit medfört att stora byar med många som kan klaga fått mer underhåll och de mindre byarna har fått betydligt mindre underhåll. Detta har i sin tur inneburit att många vägar, och företrädesvis i de mindre byarna, inte egentligen uppfyller de krav som en skötselorganisation borde kunna kräva för en rationell skötsel till ett bra resultat, men det är ju samtidigt den standard man tidigare har tyckt räcka när man själv ansvarat för underhållet. Konsekvensen om Leksands kommun kräver att vissa vägar skall ha en högre standard än vad de har idag för att fortsätta med viss skötsel blir ju då att de byar som fått tillräcklig del av tidigare underhållsbudget slipper krav (eftersom de vägarna av kommunen åtgärdats till en acceptabel standard) medan andra, företrädes små byar, får betala för kommunens underhållsskuld.

Hur stämmer det med likställighetsprincipen att regelverket kan tvinga vissa samfällighetsföreningar att betala för delar kommunens underhållsskuld medan andra slipper?

När Leksands kommun avsäger sig ansvaret för de enskilda vägarna övergår ansvaret för dessa till de samfällighetsföreningar som bildats för att förvalta de gemensamhetsanläggningar som vägarna utgör. Vid bildandet av dessa gemensamhetsanläggningar har förutsatts att dessa, vid gemensamhetsanläggningens bildande, uppfyller de krav och den standard som förrättningsbeslut kräver för dess vidare förvaltning. Det är sedan föreningens medlemmar som bestämmer vilka åtgärder som krävs för att bibehålla den vägstandard som beslutet stipulerar. Föreningen får alltså varken försämra eller förbättra vägen i någon väsentlig grad utan att riskera att bryta mot de lagar som reglerar (väg)samfällighetsföreningar.

En kommun kan alltså inte kräva ett avtal som ger denna ett fribrev att kräva vilka åtgärder som helst på en samfälld väg även om den skulle avvika från lantmäteriets anläggningsbeslut.

Kan en kommun kräva att en samfällighetsförening skall teckna ett avtal som innebär att föreningen kan tvingas bryta mot lagen för att uppfylla de krav som avtalet stipulerar ?

- a2. 4. *Ekonomiskt bidrag ...* (se bilaga 2 för fullständig text)
...*För Ekonomiskt bidrag ska vägen uppfylla följande kriterier:.....*

När Leksands kommun avsäger sig ansvaret för de enskilda vägarna övergår ansvaret för dessa till de samfällighetsföreningar som bildats för att förvalta de gemensamhetsanläggningar som vägarna utgör.

Dessa gemensamhetsanläggningar bildades under den av Leksands kommun givna förutsättningen att alla enskilda vägar som Leksands kommun hittills ansvarat för skulle ingå i de nya gemensamhetsanläggningarna och att Leksands kommun skulle fortsatt utföra viss skötsel på dessa vägar.

Därför har det bildats gemensamhetsanläggningar där andelstalen fördelats utifrån lokala förutsättningar för standarden på de ingående vägarna och medlemsfastigheternas olika nyttjandebehov av vägarna och under förutsättningen att omfattningen av skötsel och underhåll på dessa vägar skulle fortsätta ha samma omfattning som hittills (Med skillnaden att Kommunen del

minskar men föreningarna skulle överta ansvaret för det som kommunen inte längre gör.

Kostnader och intäkter i samfällighetsföreningarna skall fördelas enligt andelstal.

Om nu Leksands kommun inför begränsningar av vilka vägar som skall omfattas av kommunal skötsel så ändras dels förutsättningarna för de nybildade gemensamhetsanläggningarnas åsatta andelstal. T ex kan detta innebära att en samfällighetsförening tvingas köpa "egen" snöröjning för en väg som nu plötsligt undantas från kommunal skötsel samtidigt som kommunen plogar resten av byn (och hela grannbyn) alternativt måste man begära en omförrättning pga de ändrade förutsättningarna.

Dessutom ändras ju förutsättningarna olika för de olika föreningar enär de föreningar som bara har högre kategoriserade vägar med enbart fastboende får ett högre bidrag (eller fler meter väg skötta) per meter i respektive förening ingående väg än de som har lägre lägre kategori på vägarna och fler vägar som saknar fastboende.

Hur stämmer det med likställighetsprincipen att kommunalt stöd till enskilda vägar endast skall betalas ut till vägar med fastboende?

Hur stämmer det med likställighetsprincipen att kommunalt stöd till enskilda vägar begränsas till vissa vägkategorier när man genomdrivit lantmäteriförrättningar som förutsattes omfatta alla vägar som hittills skötts av Leksands kommun?

4.1 Beräkning av ersättning

Bidrag utgår med 30 kronor per löpmeter väg vid tidpunkten för regelverkets införande.

Bidraget per löpmeter väg fastställs därefter årligen i kommunalplanen. Från beloppet görs avdrag för eventuellt statligt driftbidrag som Väghållningsorganisationen erhåller för vägen

Statligt driftbidrag utgår för vissa vägar med högre belastning efter särskilda kriterier för att möjliggöra för mindre väghållare att hålla vägar öppna och istånd. För dessa vägar gäller särskilda regler och de besiktigas också återkommande för att säkerställa att vägarnas standard bibehålls.

Hur stämmer det med likställighetsprincipen att de väghållare som erhåller statligt stöd för att upprätthålla trafikverkets standard (=högre kostnader) på vissa vägar skall få sitt kommunala stöd reducerat med bidragsbeloppet när andra vägföreningar (som inte har de kostnaderna) får fullt stöd?

...Vägen skall ha viss standard:.....(se bilaga 2)

Det jag vill att domstolen prövar i denna del av regelverket är om Leksands kommun kan ställa detaljerade krav på de vägar som kan få kommunalt stöd som avviker från hur vägarna ser ut vid överlämnandet till vägföreningarna och den standard de haft under den tid kommunen ansvarat för skötseln. Min argumentation och frågeställning är i princip samma som under punkt a1 ovan avseende "besiktning.." så svaren på de frågor som ställs där kan, antar jag även gälla som svar på den här punkten.

5. Kommunal skötsel..... (se bilaga 2)

Det jag vill att domstolen prövar i denna del av regelverket är om Leksands kommun kan ställa detaljerade krav på de vägar som kan få kommunalt stöd som avviker från hur vägarna ser ut vid överlämnandet till vägföreningarna och den standard de haft under den tid kommunen ansvarat för skötseln. Min argumentation och frågeställning är i princip samma som under punkt a1 ovan avseende "besiktning.." så svaren på de frågor som ställs där kan, antar jag även gälla som svar på den här punkten.

Under den här punkten framgår bara ännu tydligare att Leksands kommun ställer krav som omöjliga kan uppfyllas av (väg)samfällighetsföreningarna eftersom de krav som ställs här under punkt 1 – 1.1 till 1.5 är Leksands kommuns beskrivning av hur ett perfekt vägnät ser ut och kräver att i stort sett alla (men inte alla eftersom vissa vägar har fått en större del av underhållsskakan och är i bättre skick än andra) vägar upprustas till normal standard innan kommunal skötsel kan komma ifråga.

Det innebär att Leksands kommuns under 50 år ihopsamlade underhållsskuld skall åtgärdas innan snön faller nu i höst !

De innebär också att flertalet vägar skall upprustas ut byggas ut långt utöver den standard som de har i lantmäteriets anläggningsbeslut och därför (förmodligen – vilket måste prövas i särskild ordning enligt de lagar som reglerar samfällighetsföreningar) inte får åtgärdas till den nivå som Kommunen kräver utan att en omförrättning sker.

a.3 5.2 Kommunens åtagande vid Kommunal skötsel... se bilaga 2

Leksands kommun anger under denna punkt vilka åtgärder man anser skall ingå i kommunens skötselåtagande men reglerna innebär också att Leksands Kommun själva skall bestämma omfattningen av de åtgärder man lovar utföra. Till exempel hur ofta man skall röja snö, omfattningen av sandning, när är det behov att laga potthål etc.

Vem har då ansvaret för exempelvis om någon cyklar ner i ett potthål och slår sig halvt fördärvad för att den lagningen inte utfördes i rimlig tid ?

När vägföreningarna återfår ansvaret för enskilda vägar så förutsätter det att man har full rådighet över de åtgärder som utförs där vilket inte är fallet med nu föreslagna regler..

Det är absolut inte så att jag anser att kommunen inte skall utföra huvuddelen av de åtgärder man åtar sig i regelverket, tvärtom är det nog för de allra flesta önskvärt för att inte säga nödvändigt att kommunen tar åt sig skötseln – men skall det inte vara vägföreningarna som beställer och bestämmer i vilken omfattning/när de önskade skall utföras?

Kan ansvarsfördelningen mellan Kommunen och ansvariga vägföreningar anses vara tillräckligt klar med de regler om kommunens åtagande som formuleras under denna punkt i regelverket?

b Regler för kommunalt stöd till upprustning av enskilda vägar (bilaga 3)

De frågeställningar jag vill ha laglighetsprövade i regelverket för upprustning av enskilda vägar är i princip desamma som för regelverket för kommunalt stöd till enskilda vägar ovan.

2. Vaghållningsorganisation (se bilaga 3)

I sista stycket under denna punkt anges som särskilt skäl för att accepteras som vaghållningsorganisation med rätt att erhålla upprustningsstöd att sökande är ”part i en pågående lantmåteriförrättning för att bilda en gemensamhetsanläggning och kan visa att processen drivs aktivt samt att sökanden har övriga berörda parter stöd för sin ansökan om kommunalt stöd”.

Kan en sammanslutning av personer som bara skickat i en ansökan utan vidare organisation och regelverk kring hur hantering av beviljade pengar skall hanteras anses vara en juridiskt acceptabel person som kan erhålla kommunalt stöd?

3.1 Vägorganisationer som kan erhålla Upprustningsstöd.

Väghållningsorganisation som förvaltar enskild väg som är av allmänt intresse kan ansöka om Upprustningsstöd.

För att beviljas Upprustningsstöd ska vägen uppfylla följande kriterier:

- 1. Vägen utgör angöring för fast boende (folkbokförd på bostad längs vägen) som ingår i väghållningsorganisationen.*
- 2. Vägen hålls öppen för allmän trafik året runt*
- 3. Vägen kategoriseras som någon av följande vägtyper....*

Som jag beskrivit tidigare under punkten regler för kommunalt stöd till enskilda vägar (a2) kan inte de nybildade samfällighetsföreningarna göra skillnad på infödingar och utbor och inte heller på de som bor vid asfalterad väg och de som bor vid en dålig grusväg på annat sätt än vad som framgår i respektive anläggningsbeslut. Så de föreningar som bara har fastboende längs sina bra vägar har större möjlighet att få upprustningsstöd än de som har större andel vägar med bara fritidsboende och lägre kategoriserade vägar.

Hur stämmer det med likställighetsprincipen att kommunalt upprustningstöd till enskilda vägar endast skall betalas ut till vägar med fastboende?

Hur stämmer det med likställighetsprincipen att kommunalt upprustningsstöd till enskilda vägar begränsas till vissa vägkategorier när man genomdrivit lantmäteriförändringar som förutsattes omfatta alla vägar som hittills skötts av Leksands kommun?

3.2 Prioriteringar av inkomna ansökningar

Leksands kommuns regelverk anger här en rad av hänsyn som skall tas vid prioritering av inkomna ansökningar, listan är så lång att den måste räknas som helt upp till kommuntjänstemännens goda vilja vilka projekt som skall hamna först i kön.

Måste inte kommunens regler för prioriteringsordning vara tydliga och transparenta för att undvika att likställighetsprincipen åsidosätts?

Mon 2025 07 07

Torbjörn Wiegandt
Mon Östtagattu 8
793 97 SILJANSNÄS

tel 070-527 15 65
epost torbjornwt@gmail.com

Bilaga 1	Beslut KF 2025-06-16 Regelverk för kommunalt stöd och upprustningsstöd till enskilda vägar
Bilaga 2	5.3 Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar
Bilaga 3	5.4 Regler för kommunalt stöd till upprustning av enskilda vägar

Regler för kommunalt stöd till upprustning av enskilda vägar

Policy
Program
► Riktlinje
Direktiv
Plan

1. Upprustningsstöd

Leksands kommun kan lämna ekonomiskt stöd till upprustning (nedan **Upprustningsstöd**) till väghållningsorganisation som förvaltar enskild väg inom kommunen. Förutsättningarna för att utge sådant stöd redovisas nedan.

Syftet med Upprustningsstöd är ge enskilda väghållare ekonomiska förutsättningar att vidta upprustnings- och förbättringsåtgärder för att bibehålla eller höja standarden på det enskilda vägnätet. Stödet kan avse vägförstärkningar, trumbyten, beläggningsarbeten, ombyggnation, brounderhåll med mera.

2. Väghållningsorganisation

Med väghållningsorganisation (nedan **Väghållningsorganisation**) avses gemensamhetsanläggning för väg som förvaltas genom delägarförvaltning eller samfällighetsförening. Om det föreligger särskilda skäl kan även annan fastighetsägare eller annan part som har säkrat rätten att nyttja och underhålla den aktuella vägen juridiskt accepteras som Väghållningsorganisation.

Exempel på sådana särskilda skäl är att:

- Sökanden har rätt att agera som väghållare och kan uppvisa en ordnad förvaltning som motsvarar delägarförvaltning eller samfällighetsförening, eller att
- sökanden är part i en pågående lantmäteriförrättning för att bilda gemensamhetsanläggning och kan visa att processen drivs aktivt samt att sökanden har övriga berörda parter stöd för sin ansökan om kommunalt stöd.

3. Ramarna för Upprustningsstöd

Kommunen upprättar årligen en budget för Upprustningsstöd och beslutar om hur stödet ska fördelas.

Upprustningsstöd kan utgå med upp till 50 % av redovisad faktisk kostnad.

Om samma åtgärd även har beviljats statligt bidrag (s.k. "särskilt driftbidrag" som kan sökas hos Trafikverket) kan Upprustningsstödet dock utgå med maximalt 50 % av den återstående kostnaden.

Beviljat Upprustningsstöd betalas i efterskott då åtgärden är utförd, godkänd och avstämd mot redovisade kostnader. Delbetalning kan medges om Upprustningsstödet avser flera olika åtgärder.

3.1 Vägorganisationer som kan erhålla Upprustningsstöd

Väghållningsorganisation som förvaltar enskild väg som är av allmänt intresse kan ansöka om Upprustningsstöd.

För att beviljas Upprustningsstöd ska vägen uppfylla följande kriterier:

1. Vägen utgör angöring för fast boende (folkbokförd på bostad längs vägen) som ingår i Väghållningsorganisationen.
2. Vägen hålls öppen för allmän trafik året runt.
3. Vägen kategoriseras som någon av följande vägtyper:

Vägtyp	Definition
Kategori A	Väg i områden som i lokala trafikföreskrifter (LTF) klassats som tätbebyggt område eller anges som tätort enligt SCB:s definition.
Kategori B	Väg som fungerar som huvudväg, genomfart eller uppsamlingsväg för trafik i eller genom en sammanhållen bebyggelse.
Kategori D	Väg som utgör länk mellan kategori A- eller B-vägar eller från sådan kategori till allmän väg.

3.2 Prioriteringar av inkomna ansökningar

Vid prioritering av ansökningar om Upprustningsstöd ska hänsyn tas till bland annat följande faktorer:

- Om vägen erhåller statsbidrag
- Om vägen har höga trafikflöden
- Om vägen har hög andel genomfartstrafik
- Om vägen leder till allmännyttiga inrättningar
- Om åtgärden avser att:
 - tillskapa eller förbättra vändmöjlighet, centrala uppsamlingsplatser, mötesplatser med flera åtgärder för att trygga samhällsnyttiga verksamheter
 - höja trafiksäkerheten, främst för oskyddade trafikanter
 - samordna upprustning eller förbättring av den enskilda vägen med anslutande åtgärder som kommunen ska vidta
 - åtgärda brister (framkomlighet) som påtalats av blåljusmyndigheter eller kommunens driftorganisation
 - åtgärda brister som bedöms medföra allvarliga risker
 - åtgärda brister som har noterats av Trafikverket på vägar med statsbidrag

4. Handläggning

Kommunen kan begära att vägen ska besiktigas eller att syn ska hållas på platsen innan beslut om Upprustningsstöd beviljas.

Kommunen kan hantera ansökningar om Upprustningsstöd löpande, men företrädesvis meddelas beslut enligt nedanstående periodisering. Detta för att kommunen inför beslutstillfället ska ha en samlad bild av föreliggande behov.

April

Ansökningar som bedöms ha hög prioritet och som har inkommit under jan-mars (men även från perioden sep-dec året innan) behandlas under april. Ansökningar med lägre prioritet behandlas senare (juni eller september)

Juni

Ansökningar som bedöms ha relativt hög prioritet och inkommit under april-juni (eller tidigare) behandlas under juni. Av årets tillgängliga medel kan upp till 100% beviljas vid denna tid.

September

Beslut meddelas eventuellt kvarvarande ansökningar samt de som inkommit fram till september.

Kvarstående ansökningar

En inkommen ansökan som inte beviljas bidrag under innevarande år kan kvarstå till nästa år, om ansökan bedöms ha goda förutsättningar att beviljas.

Utbetalning under flera år

Om det bedöms lämpligt kan stöd delas upp över två eller flera år.

5. Beslut

Kommunens beslut delges Vaghållningsorganisationen skriftligen via e-tjänst till angiven mejladress.

Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar

Policy
Program
► Riktlinje
Direktiv
Plan

1. Kommunalt stöd

Leksands kommun kan lämna stöd (nedan **Kommunalt stöd**) till väghållningsorganisation som förvaltar enskild väg inom kommunen. Förutsättningarna för att utge sådant stöd redovisas nedan.

Kommunalt stöd kan ges i form av ekonomiskt bidrag (nedan **Ekonomiskt bidrag**) eller i form av att kommunen utför delar av skötseln av den enskilda vägen (nedan **Kommunal skötsel**).

2. Väghållningsorganisation

Med väghållningsorganisation (nedan **Väghållningsorganisation**) avses gemensamhetsanläggning för väg som förvaltas genom delägarförvaltning eller samfällighetsförening. Om det föreligger särskilda skäl kan även annan fastighetsägare eller annan part som har säkrat rätten att nyttja och underhålla den aktuella vägen juridiskt accepteras som Väghållningsorganisation.

Exempel på sådana särskilda skäl är att:

- Sökanden har rätt att agera som väghållare och kan uppvisa en ordnad förvaltning som motsvarar delägarförvaltning eller samfällighetsförening, eller att
- sökanden är part i en pågående lantmäteriförrättning för att bilda gemensamhetsanläggning och kan visa att processen drivs aktivt samt att sökanden har övriga berörda parter stöd för sin ansökan om kommunalt stöd.

3. Ansökan om Kommunalt stöd

Väghållningsorganisation som önskar erhålla Kommunalt stöd för enskild väg ska ansöka om det skriftligen hos kommunen. Ansökan behöver vara kommunen tillhanda senast 31 oktober för att stöd ska kunna beviljas avseende innevarande år. Ansökan ska innehålla information om firmatecknare, kontaktperson med aktuella kontaktuppgifter och i förekommande fall en redovisning av statliga driftbidrag för de senaste två åren, per vägnummer och vägdel. Väghållningsorganisationen ska även, i förekommande fall, bifoga stadgar och protokoll från sin senaste föreningsstämma.

3.1 Besiktning

Kommunen kan behöva hålla syn på platsen innan beslut om Kommunalt stöd beviljas, som grund för bedömning av huruvida vägen uppfyller kriterier för Ekonomiskt bidrag respektive Kommunal skötsel.

Om kriterierna inte uppfylls ska kommunen redogöra för vilka brister som finns. Om bristerna bedöms kunna avhjälpas inom rimlig tid ska Väghållningsorganisationen ges rimlig tid att åtgärda dem innan Kommunen beslutar att bevilja eller avslå ansökan om Kommunalt stöd.

Om större upprustningsåtgärder krävs finns möjlighet att söka kommunalt Upprustningsstöd enligt särskilt regelverk. Grund för att prioritera ansökt upprustningsbidrag är bland annat att upprustningen sker för att åtgärda brister som påtalats av kommunens driftorganisation, brister som bedöms medföra allvarliga risker och åtgärda brister som har noterats av Trafikverket på vägar med statsbidrag.

3.2 Avtal

Om kommunen beslutar att bevilja Vaghållningsorganisation Kommunalt stöd ska parterna ingå avtal som reglerar förutsättningarna för stödet.

4. Ekonomiskt bidrag

Vaghållningsorganisation som förvaltar enskild väg som är av allmänt intresse kan ansöka om Ekonomiskt bidrag.

För Ekonomiskt bidrag ska vägen uppfylla följande kriterier:

1. Vägen utgör angöring för fast boende (folkbokförd på bostad längs vägen) som ingår i Vaghållningsorganisationen.
2. Vägen hålls öppen för allmän trafik året runt.
3. Vägen kategoriseras som någon av följande vägtyper:

Vägtyp	Definition
Kategori A	Väg i områden som i lokala trafikföreskrifter (LTF) klassats som tätbebyggt område eller anges som tätort enligt SCB:s definition.
Kategori B	Väg som fungerar som huvudväg, genomfart eller uppsamlingsväg för trafik i eller genom en sammanhållen bebyggelse.
Kategori C	Utfartsväg som fungerar som utfart för minst en fastighet med fast boende till allmän väg, kommunal väg, tätortsväg eller vägkategori A. Väglängd minst 100 m.
Kategori D	Väg som utgör länk mellan kategori A-, B- eller C-väg eller från sådan kategori till allmän väg.

Vägen ska ha följande standard:

1. Vägkropp med god bärighet för åretruntbruk och vägens dimensionerande trafik.
2. Slitlager, grus- eller asfaltbeläggning med god funktion anpassad till vägens bärighet och dimensionerande trafik.
3. God dränering och avvattnings av vägkroppen. Diken och trummor ska vara anpassade efter vägens behov (vägtrumma genom väg minst 300 mm, sidotrumma minst 200 mm).

4.1 Beräkning av ersättning

Bidrag utgår med 30 kr per löpmeter väg vid tidpunkten för regelverkets införande. Bidraget per löpmeter vägs fastställs därefter årligen i kommunplanen. Från beloppet görs avdrag för eventuellt statligt driftbidrag som Vaghållningsorganisationen erhåller för vägen.

4.2 Utbetalning

Bidrag betalas ut till ett bank- eller plusgiro tillhörande Vaghållningsorganisationen eller vid särskilda skäl till den som kan påvisa ekonomiskt ansvar för Vaghållningsorganisationen.

5. Kommunal skötsel

Vaghållningsorganisation som förvaltar enskild väg som är av allmänt intresse kan ansöka om Kommunal skötsel.

Kommunal skötsel erbjuds enbart vägar inom Kategori A och B-områden samt vägar som utgör en länk mellan sådana områden.

För Kommunal skötsel ska vägen vidare uppfylla kriterierna för Ekonomiskt bidrag ovan samt därtill också följande kriterier:

1. Vägen ska vara i sådant skick att arbetet kan utföras med normal utrustning och med hänsyn till utförarens arbetsmiljö liksom trafiksäkerhet. Kommunen ställer därför krav på att:
 - 1.1. Körbanan ska ha en bredd som medger god framkomlighet och i hela sin sträckning medger rationell skötsel,
 - 1.2. godtagbar vändningsmöjlighet ska finnas inom vägområdet (vaghållnings-, räddnings-, renhållningsfordon etc. ska kunna vända),
 - 1.3. utrymme finns som ger möjlighet att lägga upp snö utanför körbana och vändyta,
 - 1.4. mötesplats eller annan likvärdig möjlighet till möte mellan fordon, och
 - 1.5. vägområde och vändutrymme får inte användas på sätt som hindrar skötsel.

Om statligt driftbidrag utgår för enskild väg med Kommunal skötsel ska Vaghållningsorganisationen tillse att kommunen erhåller de delar av bidraget som motsvarar de åtgärder som kommunen utför.

5.1 Kombination av Ekonomiskt bidrag och Kommunal skötsel

Vaghållningsorganisation som förvaltar väg som uppfyller både kraven för Kommunal skötsel och Ekonomiskt bidrag kan välja mellan de två formerna av Kommunalt stöd, dvs. Kommunal skötsel eller Ekonomiskt bidrag. Kommunal skötsel kan också väljas för vissa vägsträckor och Ekonomiskt bidrag för andra inom samma Vaghållningsorganisation. Så kan exempelvis vara fallet om en delsträcka uppfyller kraven för Ekonomiskt bidrag, men inte för Kommunal skötsel.

5.2 Kommunens åtagande vid Kommunal skötsel

Kommunens åtagande omfattar följande åtgärder:

- **Barmarksskötsel grusväg.** Hyvling eller sladdning och dammbindning 1 – 2 gånger per år. Skötsel och utbyte av vägtrummor under väg ≤ 400 mm (ej sidotrummor). Dikesslätter 1 gång per år under hösten.

- **Barmarksskötsel belagd väg.** Skötsel och utbyte av vägtrummor under väg ≤ 400 mm (ej sidotrummor) och mindre tillfälligt uppkomna vägsador (tex potthål). Dikesslåtter 1 gång per år under hösten.
- **Vinterskötsel grusväg.** Snöröjning, sandning vid ishalka, svallisrivning, ishyvling och trumupptining.
- **Vinterskötsel belagd väg.** Snöröjning, sandning vid ishalka, sandsopning, svallisrivning, ishyvling och trumupptining.

Enskilda vägar som omfattas av kommunal skötsel tas in i kommunens övergripande planering av vägskötsel. Prioriteringar kan behöva göras och avvikelser från ovan beskrivet åtagande kan förekomma.

5.3 Extraordinära händelser

Vid extraordinära händelser avseende enskild väg med Kommunal skötsel ska kommunen verka för att vägen ska hållas farbar. Kommunstyrelsen avgör om kommunen ska gå in med extra medel samt i så fall i vilken omfattning och form.

6. Ansvar för återkoppling till kommunen

Väghållningsorganisation som beviljas Kommunalt stöd ska årligen senast fem månader efter räkenskapsårets slut till kommunen lämna:

- årsmötesprotokoll
- ekonomisk redovisning
- firmatecknare, kontaktperson med aktuella kontaktuppgifter
- förändrade förutsättningar (antal fast boende, vägstandard, väglängd etc) som ligger till grund för Kommunalt stöd
- redovisning av statligt driftbidrag (per vägnummer och vägdel) i förekommande fall.

Det kommunala stödet kan dras in om Väghållningsorganisationen inte följer ovannämnda villkor eller förändring uppstår som innebär att Väghållningsorganisationen inte längre uppfyller kraven för Kommunalt stöd. Beslutet om indragning av Kommunalt skötsel fattas av behörigt organ i enlighet med kommunens delegeringsordning.

Kommunfullmäktige

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN

INKOM: 2025-07-08
MÅLNR: 3110-25
AKTBIL: 4

§ 60

Dnr 2016/716

Regelverk för kommunalt stöd och upprustningsstöd till enskilda vägar

Beskrivning av ärendet

Som ett steg i genomförandet av kommunfullmäktiges beslut KF 2016-09-19 § 83 rörande enskilda vägar i föreslås att:

- Kommunfullmäktige antar *Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar*
- Kommunfullmäktige antar *Regler för kommunalt stöd till upprustning av enskilda vägar*

Generell skötsel har hittills utförts med stöd av Kommunfullmäktiges beslut § 107 från 29 december 1972 och den praxis som vuxit fram genom åren. Genom Kommunfullmäktiges beslut § 57 från den 27 juni 2022 ska det äldre beslutet emellertid upphöra att gälla från och med den 1 juni 2025, och i de fall inget avtal om skötsel eller stöd till skötsel innan dess har tecknats mellan vägs ägare och Leksands kommun så ska också kommunens skötsel av enskilda vägar upphöra.

Att avtal tecknas är alltså en förutsättning för att kommunen ska kunna erbjuda stöd. Kommunen behöver stödja sina avtal på en rättsligt hållbar grund samtidigt som det utgår från ett förutsägbart system för kommuninvånarna. De regelverk som nu föreslås ska sätta ramarna för avtal om kommunens fortsatta stöd till skötsel samt upprustning. Ett tydligt regelverk är en viktig förutsättning för de avtal som behöver upprättas mellan kommunen och de Väghållningsorganisationer som ansöker om stöd.

Målet med det kommunala stödet är att:

- Möjliggöra bättre kommunikationer i Leksands kommun genom en långsiktigt hållbar förvaltning av de enskilda vägar som är av allmänt intresse för kommunens medborgare
- Säkerställa att kommunala investeringar i det enskilda vägnätet inte förspills
- Underlätta för fastboende att ta del av kommunal service
- Skapa ökad tillgänglighet för allmänheten och näringslivet
- Säkra allmänhetens tillgång till områden för rekreation

Allmänheten och de politiska partierna fick möjlighet att inkomma med yttranden gällande de två föreslagna regelverken. Engagemanget var stort och inkomna synpunkter ledde också till att förslaget gällande ersättningsnivå för ekonomiskt bidrag förändrades.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutade, KF 2025-05-19 § 40, om en minoritets-återremiss. De i återremissen framförda punkterna behandlas under beskrivningen av ärendet.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2025-06-02, § 88
Reviderat tjänsteutlåtande, Regelverk för kommunalt stöd och upprustningsstöd till enskilda vägar, daterat 2025-05-27
Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar, daterad 2025-04-28
Regler för stöd till upprustning av enskilda vägar, daterad 2025-04-28
Rapport, Enskilda vägar i Leksands kommun, daterad 2024-05-15
Yrkande: Regelverk för kommunalt stöd och upprustningsstöd till enskilda vägar, återremiss, daterad 2025-05-19

Yrkanden

Sebastian Larsson (M), Viktor Zakrisson (S) och Torbjörn Axklint (L) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Johan Fändriks (ByP) och Karin Johansson Lundström yrkar att kommunfullmäktige beslutar att:

1. Anta Regelverket för drift och underhåll för enskild väg.
Regelverket ska träda i kraft från och med 1 juli 2025
2. Anta förslag till Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar.
Regelverket ska träda i kraft från och med 1 juli 2025.
3. Anta förslag till Regler för stöd till upprustning av enskilda vägar.
Regelverket ska träda i kraft från och med 1 juli 2025.
4. Upphäva Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar, KF 2019-06-12 §37 från och med 1 juli 2025, under förutsättning att de nya regelverken vinner laga kraft.
5. Avsätta medel i innevarande och kommande kommunplaner för att täcka de extra kostnader som uppstår.
6. Upprätta en Kommunal väghållningsplan.

Markus Kummu (V) yrkar bifall till Bygdepartiets yrkande.

Lina Ruuth (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, punkt 1-4, med följande tillägg:

- Regelverken ska utvärderas senast två år efter reglerna har börjat tillämpas. Vid behov ska regelverken revideras.

Kommunfullmäktige

Carin Malm (KD) yrkar att ärendet återremitteras i syfte att:

1. utreda lägre krav gällande vägtyp för att möjliggöra kommunalt stöd och upprustningsstöd till samtliga vägar som tidigare har haft kommunal skötsel
2. utreda att ha samma krav gällande vägtyp för kommunal skötsel och upprustningsstöd som för ekonomiskt bidrag
3. utreda om det är möjligt och vad det skulle innebära att ta bort kravet på fast boende för att undvika att regelverken underkänns rättsligt
4. förtydliga begreppet "ordnad förvaltning" och utreda att lägga till frivillig väghållningsorganisation som accepterad förvaltningsform
5. utreda lägre krav gällande vägstandard och förtydliga vad som menas med "god bärighet", "god funktion" samt "god dränering och avvattnings"
6. förtydliga att kraven på godtagbar vändningsmöjlighet och mötesplats endast gäller där sådant behov finns inom vägområdet
7. ta bort det otydliga begreppet "rimlig tid" och förtydliga vad som gäller kring åtgärdande av brister när kriterierna för kommunalt stöd inte uppfylls
8. utreda att kommunen tar ett ekonomiskt ansvar för åtgärdande av brister när kriterierna för kommunalt stöd inte uppfylls
9. utreda ett mer omfattande kommunalt åtagande vid kommunal skötsel
10. lägga till vägarnas skick som en prioriteringsgrund för upprustningsstödet.

Sebastian Larsson (M), Viktor Zakrisson (S), och Torbjörn Axklint (L) yrkar bifall till Sverigedemokraternas tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först kommunfullmäktige om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer sedan yrkandena mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut.

Kommunfullmäktige

Omröstning begärs

Följande omröstningsordning bestäms:

Den som bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut röstar ja

Den som bifaller Bygdepartiets förslag till beslut röstar nej

Omröstningsresultat

23 ledamöter röstar ja

14 ledamöter röstar nej

3 ledamöter avstår

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut.

Ordföranden ställer därefter frågan om Sverigedemokraternas tilläggsyrkande ska bifallas eller avslås och finner att det bifalls.

Kommunfullmäktiges beslut

1. Anta förslag till Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar.
Regelverket ska träda i kraft från och med 1 juli 2025.
2. Anta förslag till Regler för stöd till upprustning av enskilda vägar.
Regelverket ska träda i kraft från och med 1 juli 2025.
3. Upphäva Regler för kommunalt stöd till enskilda vägar, KF 2019-06-12 § 37 från och med 1 juli 2025, under förutsättning att det nya regelverket vinner laga kraft.
4. Avsätta medel för att täcka utökad driftskostnad för innevarande år i kommunens budget samt i kommunplan 2026.
5. Reglerna ska utvärderas senast två år efter reglerna har börjat tillämpas. Vid behov ska regelverken revideras.

Reservationer

Olle Berglund (MP), Jimmy Karlsson (ByP), Johan Fändriks (ByP), Gunnar Fälldin (ByP), Karin Lundström Johansson (ByP), Robin Malm (ByP), Mats Blomqvist (ByP), Rickard Karlsson (ByP), Rebecka Karlsson (ByP), Markus Kummu (V), Yvonne Ineteg (V), Lisbeth Jonasson (V), Inga Westlund (V), Lena Ihlar (V), Carin Malm (KD), Mikael Kyller (KD) och Per Wiman (KD) reserverar sig mot beslutet.

Kommunfullmäktige

Beslutet skickas till

Kommundirektör Caroline Smitmanis Smids
Sektorchef Åke Sjöberg
Gatuchef Olle Oskarsson
Kommunikationschef Kent Byman
Ekonomichef Ann-Charlotte Zackrisson
Trafikenheten, Leksands kommun